

gileri şunlardı: *Talebe* (İzmir, 1911-12), *Çocuk Bahçesi* (1913), *Çocuk Duygusu* (1913-14), *Çocuk Yurdu* (1913), *Çocuk Dünyası* (1913-14), *Talebe Defteri* (1913-19) ve *Çocuk Dostu* (1914).

Cumhuriyet döneminde

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında hükümetlerce eğitime çok önem verildiği ve öğrenci sayısında sürekli bir artış olduğu halde çocuk yazını alanında büyük bir atılım yapıldığı söylenemez. Türk çocukları denebilir ki bu yeni dönemde yine yetişkinlerin kitaplarından yararlanarak yazınsal gereksinimlerini gidermeye çalışıyorlardı. Çocukların en çok zevk alarak okudukları Yusuf Ziya Ortaç'ın, Orhan Seyfi Orhon'un, Faruk Nafiz Çamlıbel'in, Enis Behiç Koryürek'in şiirleri ile Halide Edib Adivar'ın, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun, Falih Rıfkı Atay'ın, Ruşen Eşref Üneydin'in, Aka Gündüz'ün, Mahmut Yesari'nin ve Reşat Nuri Güntekin'in düzyazıları idi. Bu arada belki yalnız Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun *Kızıltuğ* (1923), *Atlı Han* (1924), *Türk Korsanları* (1926) ve *Gültekin* (1928) gibi arka arkaya yayımladığı tarihi romanların doğrudan doğruya çocukların ilgi ve beğenisini çekecek nitelikte olduğu söylenebilir.

Küçük çocuklar veya okuma deneyimi pek sınırlı çocuklar ise o sıralarda yayımlanmakta olan *Talebe Mecmuası* (1923), *Çocuk Dünyası* (1926-27) ve *Çocuk Yıldızı* (İzmir, 1923) gibi dergilerde çıkan yazıları okumakla yetiniyorlardı.

Yeni Türk harflerinin kabulüyle (1928) başlayan okuma yazma seferberliği basın ve yayın alanına da bir canlılık getirmişti. Bunun dışında ilkokula giden öğrencilerin çok kısa bir süre içinde okuma ve yazmayı öğrenmiş duruma gelmeleri, yardımcı okuma gereçlerine -bu arada kitap, gazete ve dergi gibi yayınlara- gereksinimi daha belirgin ve anlamlı kılıyordu. Bu bakımdan 1928'den sonra çocuklara seslenen telif, çeviri ve uyarlama kitap sayısının artışı doğal karşılamak gerekir.

Harf devriminden sonra çocuk gazete ve dergilerinde bir artış ve canlılık görülür. Bu sırada çıkmaya başlayan, bir bölümü yine pek uzun ömürlü olmayan çocuk dergileri arasında *Çocuk Sesi* (1928-48), *Mektepli*, *Arkadaş* ve *Çocuk* (Ank., 1936-48) dergilerinin ayrı bir önemi vardır. Bu dergiler çocuk kitaplarının pek yeterli olmadığı yıllarda çocuklara bir yandan yeni bilgiler kazandırırken, onları okumaya, düşünmeye ve yaratmaya teşvik etmişlerdir. Genç kuşaklara aşılacak istenilen birçok yeni görüşlerin ve değerlerin benimsetilmesinde bu çocuk dergilerinin büyük hizmeti dokunmuştur.

Çocuk şiirinde gelişmeler

Usta şairlerimizden bir bölümünün 1930'lardan sonra özellikle çocuklar için yazmaya yönelmeleri çocuk şiiri bakımından bir kazanç olmuştur. *Akıncı Türküleri* (1938) ile F. Nafiz Çamlıbel, *Kuş Cıvıltıları* (1938) ile Y. Ziya Ortaç ve *Sizin İçin* (1938) ile H. Âli Yücel çocuk yazınına doğrudan doğruya katkıda bulunan şairler arasında yer alırlar. Şiirleri, çocuklar için düzenlenen çeşitli antolojilerde sık sık yayımlanan öteki şairlerimiz de şunlardır: Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, Orhan Şaik Gökyay, Ahmet Kutsi Tecer, Halide Nusret Zorlutuna, Kemallettin Kamu, Vasfi Mahir Kocatürk, Yaşar Nabi, İlhami Bekir Tez, Ceyhun Atuf Kansu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Külebi, Behçet Necatigil ve İbrahim Zeki Burdurlu.

Bu adları sayılan şairler dışında çocuk şiirine karşı sürekli bir ilgi gösteren ve yalnız çocuk şiirlerinden oluşan eserler yayımlayan şairlerimiz de vardır. Bunlar arasında *Elma Ağacı* (1971) adlı eseriyle Şükrü Enis Regü, *Sonbahar* (1962) ve *Sevgi Bahçesi* (1963) adlı kitaplarıyla Mehmet Necati Öngay, *Açıl Susam Açıl* (1967), *Kuş Ayak* (1971) ve *Balina ile Mandalina* (1976) adını taşıyan eserleriyle Fazıl Hüsnü Dağlarca gerek biçim ve söyleyiş gerek hayal, duygu ve düşünce yönlerinden çocuk şiirimize belli bir düzey ve içerik kazandırmışlardır.

Öte yandan Mehmet Faruk Gürtenca, İsmail Hakkı Talas, Zeki Tunaboğlu, Emin Recep Gürel, Galip Naşit İri, İ. Hakkı Sunat gibi şairler de ya çocuk dergilerinde çıkan ya da bağımsız kitapçıklarda yayımlanan çoğu eğitsel şiirleriyle çocuklara ilk şiir zevkinin kazandırılmasında, anadili iyi kullanma alışkanlıklarının yerleştirilmesinde ve birtakım güzellik duygularının geliştirilmesinde zaman zaman başarılı olmuşlardır.